सत्यमेव जयते

दस्तावेज क्र. ३

महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण

यांच्या समोर

नववा मजला, सेंटर-१, वर्ल्ड ट्रेड सेंटर, कफ परेड, मुंबई - ४०० ००५.
दूरध्वनी क्रमांक ०२२ - २२१५ २०१९, फॅक्स - ०२२ - २२१५ ३७६५
ई-मेल : mwrralibrary@yahoo.co.in

२००८ चे प्रकरण (दावा) क्र. २

वडगाव धरणातून महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीला (MADC) पाणीपुरवठा करण्याच्या पाण्याच्या शुल्काबाबत मुख्य अभियंता, जलसंपत्ती विभाग, नागपूर आणि महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी लि. (MADC), मुंबई यांच्यामधला वाद

या संदर्भात

श्री अजित एम. निंबाळकर, अध्यक्ष

श्री ए. के. डी. जाधव, सदस्य (अर्थव्यवस्था)

श्री ए. शेखर, सदस्य, (अभियांत्रिकी)

महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी लिमिटेड.
८ वा मजला, सेंटर-१, वर्ल्ड ट्रेड सेंटर,
कफ परेड, मुंबई - ४०० ००५.

..... अपीलकर्ता

विरुद्ध

मुख्य अभियंता,
जलसंपत्ती विभाग,
सिंचन सेवा भवन,
सिव्हिल लाईन्स, नागपूर - ४४० ००१.

..... प्रतिवादी

<u>आदेश</u>

दिनांक : १७ नोव्हेंबर, २००८

महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी लिमिटेड (MADC) यांनी या प्राधिकरणासमोर दिनांक २३ मार्च २००६ रोजीच्या उपाध्यक्ष व व्यवस्थापकीय संचालकांच्या पत्रानुसार निवेदन सादर केले. नागपूर येथील विद्यमान विमानतळ बहुराष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय प्रवासी व मालवाहू केंद्र विमानतळ म्हणून विशेष आर्थिक क्षेत्रासह विकसित करण्यासाठी महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीची स्थापना महाराष्ट्र शासनाने केली आहे असा विचार या निवेदनात मांडला आहे. त्यात असेही मांडले आहे की मिहान प्रकल्पासाठी वडगाव जलाशय हा पाणीपुरवठा स्त्रोत असेल कारण जवळपास पाण्याचे अन्य कोणतेही विश्वसनीय स्त्रोत नाहीत. या प्रकल्पासाठी प्रस्तावित प्रमुख कार्य वडगाव जलाशयातील पाण्याखाली गेले असून त्यात जोडणारे पात्र, जलवाहतूक, तपासणी विहीर, जोडणाऱ्या नलिका (पाईप), जॅकवेल आणि जोडणारा पूल / बंधारा यांचा समावेश आहे. उपरी (ओव्हरहेड) पंप हाऊसमध्ये स्थापिलेल्या टर्बाइन पंपाद्वारे जॅकवेलमधून पाणी उपसले जाईल. उपसलेले पाणी मुख्य ९६५ मिमी व्यासाच्या एम. एस. पाईपमार्फत प्रकल्प क्षेत्रासाठी पोचविले जाईल. मिहान प्रकल्पाच्या स्त्रोतांकडून पाण्याची एकूण मागणी एक दिवसासाठी ६० दशलक्ष लीटर इतकी आहे आणि एका वर्षासाठी ती मागणी अंदाजे २२ (Mm^3) (दशलक्ष घनमीटर) पर्यंत येते.

२. या प्राधिकरणाला असे सूचित केले आहे की, महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने, दिनांक ४ ऑक्टोबर २००५ रोजीच्या पत्राद्वारे, महाराष्ट्र शासनाच्या जलसंपत्ती विभागाला प्रस्तावित मिहान प्रकल्पासाठी लोवर वुना प्रकल्पाच्या वडगाव धरणामधून २२ (Mm^3) दशलक्ष घनमीटर जल आरक्षण आणि वितरणासाठी विनंती केली होती. जलसंपत्ती विभागाने दिनांक २१-११-२००५ रोजीच्या पत्राद्वारे महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीला संबंधित विनंतीवर प्रक्रिया करण्यासाठी रु. ३१ कोटी पहिल्या वेळी भरण्यासाठी सांगितले होते, ज्यामध्ये जलाशयात या पाण्याच्या साठवणुकीकरिता रुपये १९.६७ कोटी प्रमाणित किंमत होती आणि रुपये ११.३४ कोटी हे कालव्याच्या पुनर्वसनासाठी होती. महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीचे असे मत आहे की, महाराष्ट्र जलसंपत्तीच्या वतीने धरणाची किंमत व पुनर्वसन या दोन्ही खर्चांसाठी शुल्क आकारणे योग्य नव्हते आणि त्यानुसार रु. ३१ कोटी हा जास्तीचा खर्च मानला जात होता, ज्यायोगे मिहान प्रकल्प अकार्यक्षम बनविण्याचा परिणाम झाला. महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीचे असे मत आहे की, जरी साठवणुकीच्या किंमतीचा विचार केला गेला तरी केवळ घसाऱ्याची किंमत विचारात घ्यावी. या प्राधिकरणाकडे महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीच्या प्रतिनिधीत्वानुसार असे सिद्ध झाले आहे की, सचिव, सिंचन यांचे मत होते की जर नागपूर येथील मिहान प्रकल्प वापरासाठी हे

जास्त पाणी आरक्षित केले गेले तर वडगाव जलाशयाच्या क्षमतेच्या प्रमाणात वाढ करणे आवश्यक आहे. खाली ओढ्यात कालव्याच्या आतून गिलावा (plaster) करून पाणीगळतीचा तोटा कमी करण्यासाठी, सुमारे ३१ कोटी खर्च येईल. महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने हे देखील निवेदीत केले आहे की आवश्यक प्रमाणात पाण्याच्या आरक्षणासाठी मंजूरी अद्याप प्रलंबित आहे; ज्यामुळे मुख्य कामे व निचरा होण्याच्या मुख्य कामांच्या निविदा काढण्यास विलंब होत आहे. या प्राधिकरणाकडे दिनांक २३-३-२००६ रोजीचे त्यांचे उपरोक्त पत्र दाखल करून महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने महाराष्ट्र जलसंपत्ती विभागाशी झालेल्या वादाचा निवाडा मागविला आहे.

३. प्राधिकरणाने दिनांक ७ सप्टेंबर, २००६ रोजी मुख्य अभियंता, नागपूर यांना हा वाद मिटविण्यासाठी 'प्राथमिक विवाद निवारण अधिकारी' म्हणून काम करण्यास सांगितले. महाराष्ट्र शासन, जलसंपत्ती विभागाने या कारवाईस कार्योत्तर मंजुरी दिली, ज्यांनी दिनांक १२-१२-२००६ रोजीचा शासन निर्णय क्र. महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण - २००६९ / (३०८ / ०६) / WRI जारी केला ज्यानुसार महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियमांतर्गत जल हक्क जारी करण्याच्या किंवा वितरणासंदर्भात विवादांचे निराकरण करण्यासाठी, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियम, २००५ ("MWRRA Act") मधील कलम २२ नुसार, प्रत्येक नदी खोरे एजन्सीसाठी काही अधिकाऱ्यांना 'प्राथमिक विवाद निवारण अधिकारी' म्हणून अधिकृत केले.

पूर्वोक्त शासन निर्णयांतर्गत पाण्याच्या हक्काच्या आणि वितरणाच्या संदर्भात वाद मिटविण्यासाठी 'प्राथमिक विवाद निवारण अधिकारी' म्हणून खालील सक्षम अधिकाऱ्यांची नेमणूक करण्यास मान्यता देण्यात आली आहे.

ए) प्रमुख सिंचन प्रकल्प - व्यवस्थापनाशी संबंधित मुख्य अभियंते

बी) मध्यम सिंचन प्रकल्प - व्यवस्थापनाशी संबंधित अधिक्षक अभियंते

सी) लघु सिंचन प्रकल्प - व्यवस्थापनाशी संबंधित कार्यकारी अभियंते

४. दिनांक २७ ऑक्टोबर २००६ रोजीच्या आदेशात प्राथमिक 'विवाद निवारण अधिकारी' यांनी खालील निर्णय दिला.

(i) २६.१६ (Mm^3) दशलक्ष घनमीटरच्या एकूण वाटपासाठी प्रमुख कामांचा प्रमाणित खर्च, जो २३.१२ कोटी आहे, तो खर्च महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीमार्फत दिला जाईल. मुख्य कामांच्या बांधकामावर केल्या जाणाऱ्या वास्तविक खर्चावर प्रमाणित खर्च केला जात असल्याने घसारा लागू नाही.

(ii) महाराष्ट्र शासनाच्या दिनांक २१-२-२००४ रोजीच्या शासन निर्णयानुसार, बिगर सिंचन वापरकर्ता एजन्सीकडून कमी सिंचन क्षमतेसाठी पुन:स्थापना शुल्क वसूल करणे बंधनकारक आहे. याला ११.४७ कोटी खर्च होईल.

म्हणून, एकूण खर्च रुपये ३४.५९ कोटी महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीला द्यावे लागतील असे ठरविण्यात आले.

५. महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने दिनांक २७ ऑक्टोबर, २००६ रोजीच्या प्राथमिक विवाद निवारण अधिकाऱ्याच्या आधीच्या आदेशाविरूद्ध दिनांक ५ जानेवरी २००७ रोजीच्या पत्राद्वारे या प्राधिकरणासमोर अपील दाखल केले. महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने या प्राधिकरणाद्वारे निर्णयाच्या मार्गाने या वादाची सुनावणी व तोडगा काढण्याची मागणी केली. दिनांक २ जून, २००७, रोजीच्या त्यांच्या पत्रात, महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने सांगितले की दिनांक २७-१०-२००६, रोजीच्या आदेशानुसार प्राथमिक विवाद निवारण अधिकाऱ्याने ठरविल्याप्रमाणे त्यांनी दिनांक २-१-२००७ रोजी रुपये ३४.५९ कोटी जमा केले असले तरी, पुढील कारणांमुळे ते त्यांचा निर्णयाचा स्वीकार करत नाहीत.

(i) ‘प्राथमिक विवाद निवारण अधिकारीचा’ आदेश विवाद निराकरणाची आवश्यकता पूर्ण करीत नाही म्हणजे १९९६ मधील लवादाचा कायदया १९९६ नुसार हा निर्णय एक तर्कसंगत आणि तोंडी आदेश असावा आणि त्या कायद्यान्वये महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण कायदा आणि राज्य जल धोरण आणि नैसर्गिक न्यायाच्या तरतुदींचा विचार करणे आवश्यक आहे.

(ii) मुख्य कामांची प्रमाणित किंमत कमी किंमतीवर आधारित असावी.

(iii) एकतर प्रमाणित किंमत किंवा जीर्णोद्धार खर्च आकारला जावा आणि दोन्हीही आकारलें जाऊ नये.

(iv) प्रमाणित किंमतीच्या शुल्काचा विचार महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण कायद्यात केला जात नाही.

(v) पाणी दराच्या माध्यमातून, केवळ कार्य करण्याचा आणि देखभालीचा खर्च वसूल केला जाईल भांडवलाची रक्कम नाही.

(vi) महाराष्ट्र सिंचन पद्धतींचे शेतकऱ्यांकडून व्यवस्थापन अधिनियम कायद्यांतर्गत प्रकल्पाच्या आदेशात सूचित केले गेले नाही. म्हणून असे म्हणता येणार नाही की जलसंपत्ती विभागाच्या अंदाजानुसार काही भाग पाण्यापासून वंचित आहे, त्यामुळे कालव्याच्या पुनर्वसन / सुधारणेसाठी शुल्क आकारले जाईल.

(vii) बाष्पीभवनामुळे नुकसान होणारे पाण्याचे प्रमाण महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीच्या उपयोगात जोडू नये. हे पाण्याचे दर निव्वळ वापरावर असले पाहिजे आणि एकत्रित वापरावर नाही.

६. प्राथमिक विवाद निवारण अधिकारयाच्या आदेशाच्या अनुषंगाने न्यायनिवाडा आवश्यक असणारे तंटे हा वादाचा मुद्दा समजण्यासाठी प्राधिकरणाने २ मार्च २००७, रोजी महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीचे उपाध्यक्ष-व्यवस्थापकीय संचालक आणि मुख्य अभियंता, व जलसंपत्ती विभागाशी २ एप्रिल २००७ रोजी चर्चा केली.

७. ७ जुलै २००८, नंतरचे पत्र पाहून महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने आपला खटला सादर करण्यासाठी योग्य तारखेची विनंती केली. प्राधिकरणाने जुलै १८, २००८ रोजी सुनावणी निश्चित केली. त्यावेळी खालील व्यक्ती उपस्थित होते:

महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी:	श्री एस. वाय. शुक्ला, माजी सचिव, जलसंपत्ती विभाग
	श्री एस. वाय. चहांदे, मुख्य अभियंता, महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी
	श्री सी. जी. गुप्ता, अधीक्षक अभियंता, महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी
जलसंपत्ती विभाग:	श्री एम. आय. शेख, मुख्य अभियंता

सुनावणीदरम्यान, महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने त्यांच्या भूमिकेचा पुनरुच्चार केला. महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने उपस्थित केलेल्या विविध प्रश्नांना लेखी प्रतिसाद पाठविण्याचे निर्देश प्राधिकरणाने जलसंपत्ती विभागाला दिले.

८. ऑगस्ट २६, २००८ च्या उत्तरात, जलसंपत्ती विभागाने महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने उपस्थित केलेल्या मुद्द्यांवर पुढील स्पष्टीकरण दिले.

(i) प्रकल्पाची परिकल्पना केलेली सिंचन क्षमता नागपूर आणि वर्धा जिल्ह्यातील अनुशेष दूर करण्यास बरीच पुढे जाईल.

(ii) महाराष्ट्र विमानतळ कंपनीकडे स्वत:चे बंधारे बांधण्याचा किंवा दूर असलेल्या इतर समान स्त्रोतांना टॅप करण्याचा (अडवण्याचा) पर्याय होता. त्यांनी वडगाव धरण स्त्रोत म्हणून सेवा खर्चात बचत म्हणून निवडला असल्याने त्यांनी आकारलेले शुल्क स्वीकारले पाहिजे.

(iii) दोन्ही किंमती आकारणे महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण कायद्याच्या कलम ११ (एच) (ii) नुसार न्याय्य आहे.

(iv) लवाद कायद्यातील तरतूदी संबंधित नाहीत.

(v) घसरलेल्या किंमतीचा विचार करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही कारण प्रकल्पाचे भांडवल खाते बंद केलेले नाही.आस्थापना शुल्क, भांडवलावरील व्याज, जमीन भरपाईतील कोणत्याही वाढीसारख्या शुल्काचा विचार केला गेला नाही.

(vi) महाराष्ट्र विमानतळ कंपनीकडे भांडवली किंमत सामाइक न करण्याचा परंतु योग्य (जास्त) दर भरण्याचा पर्याय आहे.

(vii) २१-२-२००४ च्या शासन निर्णयानुसार, पुनर्वसन खर्च रू. ५०००० प्रती हेक्टर गिलावा (Plaster) करण्यासाठी आयोजलेला आहे.

(viii) गिलाव्यासाठी (Plaster) साठी विस्तृत किंमतीचा अंदाज त्यांच्या तपासणीसाठी महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीला उपलब्ध केला जाऊ शकतो.

(ix) सर्व वितरण प्रणाली पूर्ण झाल्यावर महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने विलंब टप्प्यावर जलसंपत्ती विभागाकडे संपर्क साधला आहे.

(x) महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीला २२ दशलक्ष घनमीटर (Mm) पुरवठा करण्यासाठी जलसंपत्ती विभागाला २६.१६ दशलक्ष घनमीटर (Mm) साठा करावा लागतो आणि म्हणून सकल संचय लक्षात घेता प्रमाणित खर्च योग्य आहे.

९. वडगाव धरण हे वर्धा जिल्ह्यातील वर्धा खोऱ्यातील लोअर वन्ना प्रकल्पातील दोन धरणांपैकी एक आहे. दोन जलाशयांची एकूण संग्रहण क्षमता १८९.१८ दशलक्ष घनमीटर (Mm) आहे. प्रकल्पाची अंतिम संभाव्यता जून २००६ पर्यंत २५.५४५ हेक्टर आहे, अशी संभाव्य क्षमता २३,१५३ हेक्टर आहे. २००६-०७ मध्ये प्रत्यक्ष सिंचन फक्त ९,२१५ हेक्टर होते. प्रकल्पाच्या स्थापनेच्या टप्प्यावर महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी चित्रात नसताना इतर सिंचन वापरासाठी जलाशयांमध्ये ३१. ४६ दशलक्ष घनमीटरचे $(Mm)^3$ आरक्षण आधीच केले गेले आहे. महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीला आवश्यक असणारे एकूण वाटप २६.१६ दशलक्ष घनमीटर $(Mm)^3$ बाष्पीभवन तोट्यात प्रमाणबद्ध हिस्स्यासह आहे. महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने उपस्थित केलेल्या तक्रारींचे निवारण करण्यासाठी महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी व जलसंपत्ती विभागाने घेतलेल्या भूमिकेच्या आधारे पुढील बाबी मांडल्या आहेत: -

(i) विद्यमान प्रकल्पातील सिंचन आणि बिगर सिंचनाच्या वापरासाठी बांधीलकी आधीपासूनच सिंचन केलेल्या आणि नसलेल्या हक्कांसाठी महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी पात्र आहे का?

(ii) सिंचन क्षमतेच्या संथ विकासाकडे दुर्लक्ष करून सिंचन हक्कांचा कधीही पुरेपूर उपयोग केला जाऊ शकत नाही आणि अशा प्रकारे कायमस्वरुपी बिगर सिंचनासाठी वापरला जाऊ शकतो का?

(iii) प्राथमिक विवाद निवारण प्राधिकारीस आदेश कायदेशीररित्या टेनेबल (वापरण्याजोगा) आहे की नाही, महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीला भांडवली खर्च भागविण्याचा आदेश देण्यात आला आहे, तर शासन निर्णयानुसार हा पर्यायी आहे आणि जास्त किंवा कमी जकात दराशी जोडलेला आहे का?

(iv) रू. ११.४७ कोटी कालव्याच्या पुनर्वसनासाठी ५०००० दराने प्रती हेक्टर क्षेत्रावर परिणाम होण्याची शक्यता योग्य आहे का?

(v) कालव्यातून होणारा सांडपाण्याचा तोटा कमी करण्यासाठी आणि २६.१६ दशलक्ष घनमीटरची (MM^3) बचत करण्यासाठी गिलाव्याची (Plaster) किंमत ही पायाभूत सुविधांची किंमत मानली जाऊ शकते अर्थात प्रकल्पाची भांडवली किंमत म्हणून म्हणणे योग्य आहे का?

१०. वरील बाबींचे उत्तर खालीलप्रमाणे दिले आहे

(i) हे सत्य आहे की महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीचा या प्रकल्पात उशीराने संबंध आला आहे, जिथे सिंचन आणि बिगर सिंचनाचा वापर यापूर्वीच ठरविला गेला आहे आणि सध्या अस्तित्त्वात असलेल्या साठ्यातून सोडण्यासही पाणी नाही. हे देखील सत्य आहे की प्राधिकरण केवळ २००५ साली अस्तित्वात आले असल्याने, ते (प्राधिकरण) १० वर्षांपूर्वीचे प्रकल्पाचे हक्क निश्चित करू शकत नाही. राज्य पाणी धोरण (कलम ४) मध्ये सिंचनापेक्षा औद्योगिक पाण्याच्या वापरास जास्त प्राधान्य असल्याने अतिरिक्त औद्योगिक मागण्या पूर्ण करण्यासाठी सर्वतोपरी प्रयत्न केले पाहिजेत.

(ii) तथापि, लोअर वन्ना प्रकल्पाचा सिंचन अनुशेष असलेल्या जिल्ह्यांना फायदा होत असल्याने, मिहान प्रकल्पाला पाण्याची तरतूद सिंचन कपातीच्या खर्चावर होऊ

शकत नाही कारण राज्यपालांच्या (महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियमाच्या कलम ११ (एफ) आणि २१) निर्देशानुसार सिंचन अनुशेष दूर करणे हा प्राधिकरणाचा आदेश आहे. अशा अतिरिक्त मागण्या पूर्ण करण्यासाठी सिंचन कपातीला अनुशेष क्षेत्रात प्रोत्साहन दिले जात नाही आणि गिलाव्याद्वारे (plaster) पाणी वाचविणे यासारख्या मागणीची पूर्तता करण्यासाठी अन्य साधनांचा अवलंब केला पाहिजे. निर्मित क्षमतेचा वापर न करण्याची कारणे शोधण्यासाठी आणि निर्माण केलेली क्षमता आणि वापरलेली क्षमता या दरम्यानचे फरक भरून काढण्यासाठी प्रयत्न केले पाहिजेत.

(iii) प्राथमिक विवाद निवारण अधिकाऱ्याचा आदेश कायदेशीरदृष्ट्या मान्य नाही कारण दिनांक २०-११-२००३ रोजीच्या महाराष्ट्र शासनाच्या मराठीतल्या सद्य परिपत्रकानुसार महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीला धरणाचा खर्च सामायिक करण्याचे आदेश दिले जाऊ शकत नाहीत कारण ते ऐच्छिक आहे आणि दिनांक २१-२-२००४ रोजीच्या शासन निर्णयात ते खालीलप्रमाणे पुन्हा सांगितले गेले आहेत :

"१.० भांडवली खर्चाचा हिस्सा :

दिनांक २०-११-२००३ रोजीच्या शासन निर्णयात सांगितल्याप्रमाणे, जल वापरकर्त्यांच्या संघटनेच्या वतीने भांडवल खर्च सामायिक करणे बंधनकारक नसून आणि ते ऐच्छिक आहे ....."

(iv) बिगर सिंचन हेतूंसाठी आरक्षणामुळे गमावलेल्या सिंचनाच्या पुन:स्थापनेसाठी, रु. ५०,००० प्रति हेक्टर बाधित क्षमता आहे असे समजून गिलाव्याच्या (plaster) खर्चाचा अप्रत्यक्षपणे अंदाज केला गेला आहे, ही आकडेवारी दिनांक २१-२-२००४ रोजीच्या शासन परिपत्रकात देण्यात आलेली सूचक आकडेवारी आहे. गिलाव्याच्या (plaster) खर्चाचे मूल्यांकन करण्याचा हा योग्य मार्ग नसून २६.१६ (Mm^3) दशलक्ष घनमीटर पाणी वाचवण्यासाठी गिलाव्याच्या (plaster) खर्चाचा अंदाज आवश्यक आहे.

(v) प्रेषण नुकसान कमी करण्यासाठी आणि २६.१६ (Mm^3) दशलक्ष घनमीटर पाणी वाचवण्यासाठी गिलाव्याचा (plaster) खर्च हा मूलभूत पायाभूत खर्च अर्थात प्रकल्पाचा भांडवली खर्च मानला जाऊ शकतो.

११. पक्षकारांचे ऐकून घेतल्यानंतर आणि नोंदविलेल्या माहितीचा विचार केल्यानंतर, प्रारंभी, प्राधिकरण नमूद करू इच्छिते की या प्रकरणात, त्यांनी तांत्रिकतेवर मर्यादित न राहून महाराष्ट्र

विमानतळ विकास कंपनी आणि जलसंपत्ती विभागामधील वाद मिटविण्याकरिता, मदतीचा दृष्टीकोन स्वीकारला आहे. दिनांक २७ ऑक्टोबर, २००६ रोजीच्या प्राथमिक विवाद निवारण अधिकाऱ्याच्या आधीच्या आदेशाविरूद्ध महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने दिनांक ५ जानेवारी, २००७ रोजीच्या पत्राद्वारे या प्राधिकरणाकडे अपील दाखल केल्यामुळे, महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियमाच्या कलम २२ (३) अन्वये, न्यायाच्या हितासाठी, अपीलासाठी साठ दिवसांच्या विहित कालावधीपेक्षा सुमारे नऊ दिवसांचा विलंब मान्य (क्षम्य) केला आहे. राज्य जल धोरण आणि महाराष्ट्र जलसंपत्ती नियमन प्राधिकरण अधिनियमातील सर्व संबंधित तरतुदींचा विचार केल्यानंतर, तयार केलेल्या मुद्द्यांच्या संदर्भात, प्राधिकरण खालीलप्रमाणे निर्देश देते :

(i) दिनांक २७-१०-२००६ रोजीचा प्राथमिक विवाद निवारण अधिकाऱ्याचा आदेश दोन बाबींवर सदोष आहे. म्हणजे दिनांक २१-२-२००४ रोजी महाराष्ट्र शासनाच्या मराठीत असलेल्या परिपत्रकानुसार महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीला धरणाचा खर्च सामायिक करण्याचे आदेश दिले जाऊ शकत नाहीत कारण ते ऐच्छिक आहे. बाधित क्षमतेच्या क्षेत्राचा पुनर्वसन खर्च रु. ५०,००० प्रति हेक्टर आहे यावरून २६.१६ (Mm^3) दशलक्ष घनमीटर पाण्याची बचत करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या गिलाव्याच्या (plaster) खर्चाचा अंदाज लावण्याचा हा मार्ग तांत्रिकदृष्ट्या योग्य नाही. २६.१६ (Mm^3) दशलक्ष घनमीटर पाण्याची बचत करण्यासाठी आवश्यक असलेल्या गिलाव्याच्या (plaster) खर्चाचा अंदाज लावणे ही योग्य पद्धत आहे. प्राथमिक विवाद निवारण अधिकाऱ्याचा आदेश अशा प्रकारे रद्द केला आणि बाजूला ठेवला.

(ii) सांडपाण्याची बचत करण्यासाठी आवश्यक प्रमाणात कालव्याच्या गिलाव्याद्वारे (plaster) मिहानसाठी अतिरिक्त पाणी उपलब्ध होऊ शकते. ह्यामुळे नियोजित सिंचन कमी होणार नाही.

(iii) २६.१६ (Mm^3) दशलक्ष घनमीटर पाण्याची बचत करण्यासाठी जलसंपत्ती विभागाने अडचणीच्या ठिकाणी आवश्यक असलेल्या गिलाव्याचा (plaster) आढावा घेतला पाहिजे. परिमाण, दर इत्यादींच्या संदर्भात महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीकडे त्यांच्या स्वीकृतीसाठी अंदाज त्वरित पाठविला पाहिजे. महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीने भरलेल्या रु. २३.१२ कोटीचा हिस्सा (भाग) एकतर महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीकडे परत केले पाहिजे किंवा महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीच्या संमतीने गिलाव्याचा (plaster) खर्चात समायोजित केले जावेत.

(iv) गिलाव्याचा (plaster) संपूर्ण खर्च जलसंपत्ती विभागाकडे जमा करण्याचा पर्याय महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीकडे आहे, अशा परिस्थितीत संचयनाचा खर्च सामायिक

करण्यासाठी शासनाकडून वेळोवेळी निश्चित केलेल्या प्रचलित दरानुसार कमी जकात आकाराला जाईल (कारण गिलावा (plaster) देखील मूलभूत पायाभूत सुविधा म्हणून मानले जाते) किंवा गिलाव्याच्या (plaster) अंदाजाचा पहिला हफ्ता म्हणून रु. ११.४७ कोटी आधीच भरलेले आहेत असे मानले तर, अशा परिस्थितीत जलसंपत्ती विभागाला दरवाढीसह गिलाव्याच्या (plaster) संपूर्ण किंमत देऊन होईपर्यंत त्यांना प्रचलित दराने जास्त जकात आकारला जाईल. जर महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनी हफ्त्यात गिलाव्याचा (plaster) खर्च देण्याची निवड करत असेल तर ते वेळेवर देय देण्यास बांधील असतील आणि भविष्यातील हप्त्यांनमध्ये गिलाव्याच्या (plaster) वास्तविक वाढीव किंमतीसह शुल्क आकारण्यास जबाबदार असतील. संपूर्ण खर्च सुरुवातीलाच जमा केल्यास, महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीला दरवाढ लागू होणार नाही.

(v) गिलाव्याचे (plaster)काम आवश्यकतेनुसार टप्प्याटप्प्याने केले जाऊ शकते. जलसंपत्ती विभागाने गिलावा (plaster) बांधकामाचे वेळापत्रक अशा प्रकारे ठरवावे की महाराष्ट्र विमानतळ विकास कंपनीमध्ये बिगर सिंचनात जल अपवाहन झाल्यामुळे सिंचन अनुशेष क्षेत्रासाठी जल उपलब्धतेवर कोणताही परिणाम होऊ नये.

वरील बाबींसह, २००८ चा दावा (प्रकरण) क्रमांक २ निकालात काढला आहे.

सही/-	सही/-	सही/-
श्री. ए. शेखर	श्री. ए. के. डी. जाधव	श्री. अजित एम. निंबाळकर
सदस्य (अभियांत्रिकी)	सदस्य (अर्थव्यवस्था)	अध्यक्ष

श्री. एस. व्ही. सोडल
सचिव